

Wajakheel | Als je droom niet uitkomt...

Heb jij ook gedroomd over hoe jouw leven eruit zou kunnen zien? Een romantisch huwelijk, ideale kinderen, lieve burens, een mooie carrière? De realiteit is vaak genuanceerder: moeilijkheden, teleurstellingen, stress, angst, pijn. De boodschap deze week is dat G-d een aards Tabernakel kiest, die niet volmaakt is om juist daarin Zijn G-ddelijke aanwezigheid te openbaren.

We beginnen met een aantal opmerkelijke gebeurtenissen ruim 3300 jaar geleden.

15 Nisan 2448. Het Joodse volk trekt uit Egypte.

6 Sivan 2448. Het is nu zeven weken later en het Joodse volk staat bij de berg Sinai om de tien geboden te ontvangen.

Onmiddellijk daarna beklimt Moshe de berg Sinai en blijft daar 40 dagen om de Torah te leren.

17 Tamoez 2448. De 40 leerdagen zijn voorbij en Moshe komt van de berg af. Hij ziet het gouden kalf en breekt de stenen tafelen.

Na het aanbidden van het gouden kalf volgt een periode van 40 dagen waarin het Joodse volk tot inkeer komt.

1 Eloel 2448. De veertig dagen van inkeer zijn voorbij en Moshe beklimt de berg Sinai voor de tweede keer.

Moshe verblijft voor de tweede keer veertig dagen lang op de berg Sinai om de Torah te leren.

10 Tisjrie 2449. De veertig leerdagen zijn voorbij en Moshe daalt van de berg Sinai af met een tweede set stenen tafelen. Dit was hét bewijs dat G-d het Joodse volk had vergeven. Het was Yom Kipoer, de eerste Grote Verzoendag.

11 Tisjrie 2449. Moshe geeft aan het Joodse volk de aanwijzingen om de Tabernakel te maken; de plek bij uitstek waar men verzoening met G-d kan vinden nadat er een overtreding is begaan.

Niet op Shabbat

Zo begint onze Parasha. Moshe verzamelt het volk en de constructie van de Tabernakel kan beginnen. Dit is het eerste vers:

וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת-כָּל-עֵדֻת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר-צִוָּה ה' לַעֲשׂוֹת
אֲתֶם:

Moshe verzamelde de hele gemeenschap van Israël en hij zei: dit zijn de zaken die G-d geboden heeft om te doen.

Allereerst vertelt Moshe over de Shabbat en vervolgens gaat de hele Parasha over de constructie van de Tabernakel. Wat doen de Shabbatwetten hier midden in een verhandeling over de Tabernakel?

Ze wijzen ons erop dat de Tempel niet op Shabbat gebouwd kan worden. Oftewel: het doel heiligt niet de middelen; je kunt de Shabbat niet overtreden, zelfs niet om een Tabernakel te bouwen, zelfs niet om meer spiritualiteit in deze wereld te brengen. Je zou kunnen denken dat als je flink zou doorzetten met het bouwen en ook op Shabbat door zou gaan, dat je dan eerder klaar bent en dat de G-ddelijke aanwezigheid eerder op aarde zal komen. Nee, vertelt de Torah ons. Hoe heilig je doelen ook zijn, je zult ze enkel via de Torah-regels kunnen bereiken.

Herhaling

Wat vreemd lijkt is dat wij in de vorige parshiot in de afgelopen weken al alles hebben kunnen leren over de Tabernakel. De architectuur, de afmetingen, de materialen die ervoor gebruikt werden, de voorwerpen die erin stonden, de kleding van de priesters enzovoort. Alle details zijn uitvoerig besproken. Elk component en elk vers dat eraan besteed werd, vormde het gebod van G-d aan Moshe over de theorie, het plan en hoe de Tabernakel eruit zou moeten gaan zien.

Het tweede boek van de Torah dat Shemot heet is nu op twee parshiot na bijna uit. We weten reeds alles over de Tabernakel. Waarom hij gebouwd is, hoe en waarmee. De vertellingen over de Tabernakel gaan echter toch door. En zo belanden wij in onze Parasha met een herhaling van alles wat er al in vorige parshiot verteld is. Het onderwerp is nog steeds en weer opnieuw, van vooraf aan, het bouwen van de *mishkan*, de Tabernakel.

Toch is er een verschil. Tot nu toe zijn de instructies van G-d aan Moshe besproken, maar deze week beginnen wij met de beschrijving hoe het allemaal in de praktijk uitgevoerd werd. Een beschrijving die ook in de parasha van volgende week voortgezet wordt.

Bij het plan in Parashat Teroema en Tetsawè staat er: 'Je zult maken... en nu in Parashat Wajakhel en ook volgende week in Pekoedee staat er': En hij heeft ... gemaakt.' Verder zijn er geen verschillen.

Exacte kopie

In plaats van alle componenten van de Tabernakel te herhalen had de Torah het ook anders en vooral korter kunnen formuleren: 'Hij heeft alles volgens plan uitgevoerd' of woorden van die strekking. Waarom twee extra parshiot: Wajakhel en volgende week Pekoedee? Waarom tientallen zinnen en honderden woorden besteden aan herhaling?!

We kennen het principe dat er geen enkel woord of zelfs geen enkele letter in de Torah overbodig is. Mocht er iets dubbel staan of ogenschijnlijk een extra woord of letter, dan schuilt daarin een les of een nieuw idee of een nog onbekende wet. Blijft de vraag waarom wij deze week zo veel 'overbodige' verzen lezen.

Eén van de redenen is omdat G-d zoveel van de Tempel houdt. Een mens blijft spreken over hetgeen waar hij van houdt. Hij wil er voortdurend over vertellen. Alle details en invalshoeken worden belicht. Zo ook blijft G-d vertellen over Zijn huis dat het Joodse volk voor hem aan het bouwen is. Hoe het gemaakt moest worden, van welk materiaal en hoe het er uiteindelijk in de werkelijkheid uitzag.

Een tweede verklaring voor de herhaling is dat het hard nodig is om te benadrukken wat het verschil is tussen theorie en praktijk.

Toen Moshe op de berg Sinaï stond heeft G-d hem laten zien hoe hij de Tabernakel moest bouwen:

וְהִקְמַתְּ אֶת־הַמִּשְׁכָּן כְּמִשְׁפָּטוֹ אֲשֶׁר הִרְאִיתָ בְּהָרִ:

Jij zult de Tabernakel die ik jou op de berg heb laten zien, volgens zijn regel opstellen.

Op de berg Sinaï heeft Moshe een model van de Tabernakel, waar G-d in wilde verblijven, mogen aanschouwen. Het woord מִשְׁכָּן (*mishkan*), Tabernakel betekent 'wonen en verblijven'. Wat Moshe daarboven heeft gezien was een concept, een hemelse versie, als voorbeeld voor een toekomstig, nog op te zetten bouwwerk. Moshe zag een beeld van een huis waar G-d zich zou openbaren. Een spirituele tent, bedacht door G-d, getoond in een hemelse omgeving, geschonken aan de meest verheven persoon op aarde, vertegenwoordiger bij uitstek van alles dat spiritueel is, namelijk onze leider en leraar, Moshe zelf.

En nu komt hij van de berg af en kan de constructie daadwerkelijk beginnen. Het Joodse volk heeft als taak gekregen om een hemels concept te vertalen naar een gebouw. Geen eenvoudige taak! Het moest gemaakt worden door niet-volmaakte mensen met aardse

materialen. Hout en goud kwamen eraan te pas, zilver, koper en stoffen; allemaal zaken van deze wereld die per definitie nooit volmaakt kunnen zijn.

De Tabernakel die het Joodse volk gefabriceerd heeft, was een exacte kopie van de hemelse versie. Elk meubelstuk, elk detail en voorwerp werden exact volgens de juiste afmetingen geconstrueerd. De verzen zijn dan ook bijna identiek en onze grote geleerde Rashi, die op bijna elk vers in Tenach commentaar geeft, is hier muisstil. Hij heeft hier vers na vers niets uit te leggen. Alles wat hij te vertellen had, heeft hij al bij de eerste versie verklaard.

Droom en realiteit

Maar het kan toch niet anders zijn dan dat er wel een wezenlijk verschil was? De hemelse versie was gebouwd door G-d Zelf, oneindig en perfect. Het tweede model is door begrensde mensen gefabriceerd met materialen uit deze wereld.

In ons leven hebben wij ook twee constructies: onze droom en de realiteit. De ideale constructie zoals die aan Moshe op de berg Sinai is getoond en de replica hier op aarde.

Wanneer we jong zijn hebben wij allemaal een beeld van hoe ons leven er later uit gaat zien. Een wens en een droom van een ideale wereld. We dromen allemaal van een volmaakt leven, een romantisch huwelijk, ideale kinderen, een mooie carrière, lieve burens, een comfortabele woning en de wens om het liefst met enige regelmaat een exotisch land te kunnen bezoeken. Zo hopen en dromen we wanneer we nog jong van geest zijn.

Gebrekkig

We proberen deze magische wereld naar de werkelijkheid te vertalen. Echter worden wij geconfronteerd met moeilijkheden, teleurstellingen, stress, angst, pijn. Kortom: een gebrekkige realiteit. Maar dacht U nou echt dat het bouwen van de Tabernakel op rolletjes liep? In dat geval, let op en lees ook de verhalende literatuur, de Midrash. Hier vind je enkele aanvullende bijzonderheden.

We beginnen met een politiek schandaal van de eerste orde: Moshe kon zich niet herinneren wat hij met een deel van het gedoneerde zilver had gedaan. Al gauw werd hij van diefstal beschuldigd. Hij werd verplicht om een exacte berekening te maken. Later beseftte hij dat hij dat zilver had gebruikt om haken te maken. De rust keerde terug.

Nog een probleem dat zich voordeed was dat Moshe soms niet begreep hoe hij bepaalde voorwerpen moest maken. G-d moest hem een model laten zien zodat hij het kon uitvoeren. Moshe begreep zelfs helemaal niet hoe hij de gouden Menorah moest vervaardigen. Die moest namelijk uit één stuk goud gemaakt worden - en niet uit aan

elkaar gesoldeerde onderdelen. Dit was zo ingewikkeld en eigenlijk onmogelijk dat G-d besloot om het zelf te maken.

Vervolgens was de Tabernakel veel eerder gereed dan gepland waardoor men nog vier maanden moest wachten voor de inwijding... ook lastig.

En tot slot lukte het niemand om bij de inwijding de balken op te heffen, zelfs niet in groepsverband. Wat een afgang! Uiteindelijk gebeurde er een wonder en lukte het Moshe om dit helemaal alleen uit te voeren.

Verre van volmaakt

Zo zie je dat de werkelijkheid verre van volmaakt was. Als de Torah alleen had verteld dat de Tabernakel gebouwd werd zoals G-d het aan Moshe op de berg Sinaï had geboden, dan had men kunnen denken dat de Tabernakel slechts waarde had zolang het een kopie was van de hemelse versie. Maar nee, de Torah besteedt twee hele parshiot om de **constructie** te beschrijven nadat de **instructie** al lang en breed uiteen was gezet. Zo lezen we helemaal opnieuw hoe elk onderdeel in de praktijk gemaakt werd. Alles was weliswaar exact op de centimeter af in elkaar gezet, toch waren er hier en daar struikelblokken en problemen.

Niets is moeilijker en ingewikkelder dan een Tabernakel voor G-d hier op aarde te creëren. In de praktijk zijn er altijd obstakels, belemmeringen en nog meer van dit soort teleurstellingen.

Nu blijft de vraag waar de voorkeur naar uitgaat. Een hemels volmaakt heiligdom of een aardse defecte constructie. Het antwoord vinden wij helemaal aan het einde van Shemot (40-34), nadat het bouwen van de Tabernakel afgerond is:

”...וַכָּבוֹד ה' מָלֵא אֶת־הַמִּשְׁכָּן”

... en de eer van G-d vulde de Tabernakel.

Wat blijkt? G-d geeft de voorkeur aan de aardse Tabernakel boven het hemelse exemplaar om daarin zijn G-ddelijke aanwezigheid te openbaren. Hij had kunnen kiezen om daarboven te blijven in een ‘vertrouwde’ spirituele omgeving. Maar nee, G-d prefereert een gebrekkig bestaan met fouten, problemen en moeilijkheden boven een theoretische volmaaktheid.

Imperfectie

Zo komen wij met ons persoonlijk leven ook aan de beurt in het verhaal. Per slot van rekening zijn de Torah, het Joodse volk en G-d allemaal één en kan ieder mens zichzelf

in de Torah terugvinden en zeker in de Tabernakel. Immers heeft G-d toegezegd dat Hij, net als in de Tabernakel, Zich in ieder persoon zal openbaren.

Onze dagelijkse strijd en worstelingen gaan niet ongemerkt voorbij. Wij hebben twee realiteiten: de persoon die wij graag zouden willen zijn en diegene die wij in werkelijkheid zijn. Maar waar ligt onze focus? Laten wij ons neerwaarts trekken door de rommel in ons leven of proberen we ons op te trekken aan het ideaalbeeld en de droom van wat wij zouden kunnen zijn? Wie is de werkelijke 'ik'? Onze ware identiteit is het bovenste beeld, alleen hebben we tijdelijk, in deze wereld te maken met duisternis, verwarring en onduidelijkheid. Het is juist in deze strijd die wij voeren dat G-d ervoor kiest om zich te openbaren. Kennelijk hoeft het allemaal niet zo perfect te zijn. G-d kiest er kennelijk voor om zich juist midden in de imperfecties te openbaren, anders had Hij deze wereld helemaal niet hoeven te scheppen.

De volgende keer dat je neigt te klagen over hoe het allemaal anders had gekund, hoe je burens het allemaal voor elkaar hebben gekregen en jij niet, hoe jouw dromen uit elkaar zijn gevallen, stop dan even en besef dat zelfs de Tabernakel niet hemels was en dat G-d zich juist openbaart in deze materiële, gebrekkige wereld.

Nog steeds zou je kunnen denken dat de hemelse versie veel mooier en prachtiger is dan zijn aardse replica. Niets is minder waar. Schoonheid is niet altijd wat het lijkt. **De waarheid is dat de pracht en praal van een mooie daad in een begrensde wereld niet in de hemel nageemaakt kan worden.** Daarboven zijn er geen virussen, ziektes of financiële problemen. Wanneer je een helpende hand uitsteekt in een chaotische wereld door bijvoorbeeld een boodschap te doen voor iemand of door je leven op het spel te zetten om een ander te redden of je steekt een G-ddelijk vonkje aan door een hap geld aan tzedaka te geven of een Shabbatkaars die je aansteekt, dan heb je een echte Tabernakel gebouwd en G-ds aanwezigheid hier op aarde geopenbaard. Hier kan geen hemel tegenop.

Wanneer G-d kijkt naar een mens die worstelt met zijn negatieve gedachten, die vecht om zijn hoofd boven water te houden, die strijdt voor waarheid, integriteit en morele waarden in een soms verdorven samenleving en ruimte weet te maken om aan een ander te denken en hem te steunen, op dat moment kijkt G-d de engelen aan en verklaart: Heb je ooit zoiets moois gezien?

Bracha Heintz

Gebaseerd op artikelen van Rav YY Jacobson

www.chabadutrecht.nl

Help jij mee om de continuïteit van deze artikelen te waarborgen? Door te sponsoren word je een actieve partner en steun je ook verdere activiteiten! Doneren kan hier op chabadutrecht.nl/doneren